මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන්ගේ ගැටළු සහ ඒ සඳහා ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ග

මම ජීවත් වන
ප්‍රදේශයේ මිත්‍රශීලි
සෞඛ්‍ය සේවාවක්
නැත.

තරුණ වියේදී මම මත්
ද්‍රව්‍ය වලට යොමුවූ අතර
දැන් මත් ද්‍රව්‍ය මිලදී
ගැනීමට ලිංගික කටයුතු
වල නිරත වේ.

මා අපරාධකරුවෙකු
ලෙස සලකන අතර
එනිසා මගේ සෞඛ්‍ය
රැක ගැනිම අසීරුයි.

සෞඛ්‍ය සේවකයන්
මා විශ්වාස
නොකරන්නේ මට
මත් ද්‍රව්‍ය අවශ්‍ය
යැයි සිතන නිසාය.

මත් ද්‍රව්‍ය
වෙනුවට භාවිතා
කරන ද්‍රව්‍ය
ලබා ගත
නොහැක්කේ
ඒවා නීති
විරෝධී නිසාය

මට ස්ථිර
නිවසක්
නැත.

මට රැකියාවක්,
පවුල් ජීවිතයක්
හා ආරක්ෂාවක්
අවශ්‍යයි.

පිරිසිදු සිරිංජ හා
කටු නැතිවිට මට
ඒවා හවුලේ
භාවිතා කිරීමට
සිදුවේ.

මත් ද්‍රව්‍ය නතර
කිරීමට මම
කැමති නමුත් මට
උදව් ගැනීමට
කෙනෙක් නැත.

මත් ද්‍රව්‍ය
පරීක්ෂණයට මා
බලෙන් යොමු කර
අනිවාර්ය ප්‍රතිකාර
වලට යොමු කරන
ලදී.

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන් සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු කරුණු

- මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය සිදුවන ස්ථාන
- මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට සම්බන්ධ පුද්ගලයන්
- මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයේදී ඇති අවදානම් හැසිරීම (**HIV/** ලිංගාශ්‍රිත රෝග පැතිරීම සඳහා)

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන්ගේ ගැටළු

- අස්ථාවර සමාජ තත්වය
- අස්ථාවර නීතිමය තත්වය
- කොන්කිරීම හා වෙනකොට සැලකීම
- වරද කරුවන් ලෙස සමාජයේ හංවඩු ගැසීම
  ඒ නිසා වධ හිංසාවන්ට ලක්වීම
- තමාට වන වධහිංසා / අතවර වාර්තා නොකිරීම

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන්ගේ ගැටළු

- දරුණු හැසිරීම්
  - ✓ දරුණු හැසිරීම් පවතින ස්ථාන / බලපාන අයුරු
  - ✓ වීදිය,රැකියාව,පෞද්ගලික ජීවිතය
- අපයෝජනයට ලක්වීම
- මානව අයිතිවසිකම් උල්ලංඝනය වීම
- නිවසේදී වන හිරිහැර / තාඩන පීඩන
- පුනරුත්ථාපනයට අදාළ සේවා අඩු වීම හා ඒ සඳහා ලගාවිමට ඇති බාධක

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන්ගේ ගැටළු

- විවිධ සේවා සඳහා ලඟාවිමට ඇති බාධක

උදා:- අධ්‍යාපනය/සෞඛ්‍ය/සමාජ රෝග /ප්‍රජනන සෞඛ්‍ය/පවුල් සෞඛ්‍ය සේවා.

- ආරක්ෂාව
- තනිකම
- පවුල් සම්බන්ධතා බිඳ වැටීම
- නිවාස
- ආර්ථික ගැටළු

ලිංගාශ්‍රිත රෝග/එච්.අයි.වී.ඒඩ්ස් ඇති වීමට බලපාන අවදානම් හැසිරීම්

- මත්පැන් මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයේදී අනාරක්ෂිත හැසිරීම්

උදා:- ජීවානුහරණය නොකළ සිරින්ජ/ඉදිකටු භාවිතය,

සිරින්ජ/ඉදිකටු හවුලේ භාවිතය

- මත්පැන් මත්ද්‍රව්‍ය වල බලපෑම යටතේ ලිංගික ක්‍රියා සිදුකිරීම නිසා කොන්ඩම භාවිතය අපහසුවීම

ලිංගාශ්‍රිත රෝග/එච්.අයි.වී.ඒඩ්ස් ඇතිවීම කෙරෙහි අවධානම් හැසිරීම්...

- අනාරක්ෂිත ලිංගික සම්බන්දතා
- ලිංගික සහකරුවන් කීපදෙනෙකු සිටීම
- ලිංගික වෘත්තියේ යෙදීම

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන් ලිංගාශ්‍රිත රෝග එච්.අයි.වී. වල අවධානමට ලක්වීමට හේතු

- ලිංගාශ්‍රිත රෝග /එච්.අයි.වී. ඒඩ්ස් ගැන දැනුම අඩුවීම
- තමාගේ අවධානම ගැන නොදැන සිටීම/අවතක්සේරුව
- අපිරිසිදු සිරින්ජ ජීවානුහරණය නොකළ /ඉදිකටු භාවිතය
- ඉදිකටු/සිරින්ජ හවුලේ භාවිතය
- අනාරක්ෂිත ලිංගික සබඳතා

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන් ලිංගාශ්‍රිත රෝග/ එච්.අයි.වී. වල අවධානමට ලක්වීමට හේතු

- කොන්ඩම භාවිතයට ඇති අපහසුතාව

  උදා:- මත් වී සිටීම,සේවා ලාභීන් **(Clients)** අකමැති වීම.ඒ සඳහා ඇති දැනුම කුසලතාව නොතිබීම

- කොන්ඩම පහසුවෙන් ලබා ගත නොහැකිවීම
- සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා ලඟා නොවීම
- සෞඛ්‍ය සේවය තුල වෙන්කිරීමට හා කොන්කිරීමට ලක්වීම

ලිංගාශ්‍රිත රෝග වැළැක්විය හැකි ක්‍රම

- මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන් දැනුවත් කිරීම/කුසලතා වර්ධනය
- ලිංගික ක්‍රියා වලදී අනාරක්ෂිත ක්‍රම අනුගමනය කිරීම
- ලිංගාශ්‍රිත රෝග / එච්.අයි.වී.සම්ප්‍රේෂණයට ඇති ඉඩ අඩු කිරීම

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන් දැනුවත් කිරීම/ කුසලතා වර්ධනය

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය	සේවා දායකත්වය
• අධ්‍යාපනය	• සහචරයන්ගේ සහභාගිත්වය
• අතිරේක ආදායම්	• සමාජය දැනුවත් කිරීම හා ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සහභාගී කරවීම
• වෘත්තීය/සමාජීය තත්වයන්ගේ මැදිහත්වීම.	• කොන්කිරීම හා වෙනකොට සැලකීම වැලැක්වීම

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන්නන් දැනුවත් කිරීම/ කුසලතා වර්ධනය

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය	සේවා දායකත්වය
• අවධානම අඩු කිරීම	• ජීවානුහරණය කළ සිරින්ජ,ඉදිකටු ලබාදීම
	• පුනරුත්ථාපන සේවා වෙත යොමුකිරිම / ලබාදීම

ලිංගික සබදතා වලදී අනාරක්ෂිත ක්‍රම අනුගමනය කිරීම

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය	සේවා දායකත්වය
• කොන්ඩම් භාවිතය වැඩි කිරීම	• සහවර අධ්‍යාපනය
• සහකරුවන් සංඛ්‍යාව අඩු කිරීම	• කොන්ඩම ගැන දැනුවත් කිරීම/ලබා දීම
• මත්පැන් / මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය වැලැක්වීම	• මත්ද්‍රව්‍ය ශරීර ගත කර ගැනීමේදී ආරක්ෂිත ක්‍රම පිළිපැදීම
	• මත් පැන් භාවිතයෙන් ඉවත්වීම

ලිංගාශ්‍රිත රෝග සම්ප්‍රේෂණය අවම කිරීම

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය	සේවා දායකත්වය
• ලිංගාශ්‍රිත රෝග අවම කිරීම	• ලිගාශ්‍රිත රෝග සඳහා පරික්ෂාව /ප්‍රතිකාර
	• ලිංගාශ්‍රිත රෝග සදහා අවශ්‍ය අවස්ථා වලදී **“Point of care test”**ක්‍රියාත්මක කිරීම
	• **HIV** පරික්ෂාව
	• කොන් කිරීම හා වෙන්කොට සැලකීම අවම කිරීම

ලිංගාශ්‍රිත රෝග සම්ප්‍රේෂණයට ඇති ඉඩ කඩ අවම කිරීම

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය	සේවා දායකත්වය
• සෞඛ්‍ය තත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම	• මත්පැන් /මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයේදී වන අවදානම අඩු කිරීම
	• ප්‍රති එච්.අයි.වී.ඖෂධ ලබාදීම
	• වෙනත් සෞඛ්‍ය හා සමාජීය සේවා වෙත යොමුකිරිම